

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های
نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش، همگنی معاملات خوراک پالایشگاهی

هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۲۵۷۳

تاریخ انتشار: اردیبهشت ۱۴۰۵

فهرست

- ۱ مقدمه
- ۱ ۱. ميعانات گازي
- ۱ ۲. وکيوم باتوم
- ۳ ۳. روغن پایه
- ۳ ۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول
- ۴ ۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران
- ۵ ۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس
- ۶ ۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان
- ۷ ۴. اسلاک واکس
- ۷ ۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول
- ۷ ۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران
- ۹ ۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان
- ۱۰ ۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت پارس
- ۱۱ ۳-۳. پارافين واکس؛ نفت سپاهان
- ۱۲ جمع‌بندی

مقدمه

این گزارش با هدف تحلیل وضعیت بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی و ارزیابی کارایی سازوکار عرضه در بورس‌های کالایی کشور، به بررسی معاملات چهار محصول راهبردی شامل میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک واکس/پارافین واکس در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ می‌پردازد. تمرکز اصلی گزارش بر سنجش توازن عرضه و تقاضا، میزان تمرکز تولید و عرضه، و پیامدهای آن بر رفتار قیمتی بازار در بستر بورس انرژی و بورس کالای ایران است. یافته‌های این گزارش می‌تواند از منظر سیاست‌گذاری بازار انرژی و پالایش، به‌عنوان شاخصی از میزان کفایت عرضه، شدت فشار تقاضا و اثربخشی مکانیسم کشف قیمت مورد استفاده قرار گیرد. بررسی هم‌زمان حجم معاملات و شدت رقابت قیمتی، این امکان را فراهم می‌سازد تا رابطه میان محدودیت‌های سمت عرضه، ساختار بازار و نوسانات قیمت‌ها به‌صورت دقیق‌تری تحلیل شود. در همین راستا، نتایج ارائه‌شده می‌تواند مبنایی برای بازنگری در سیاست‌های تنظیم بازار، برنامه‌ریزی عرضه هفتگی و ارزیابی آثار تمرکز عرضه بر پایداری بازار خوراک پالایشگاهی در کوتاه‌مدت باشد.

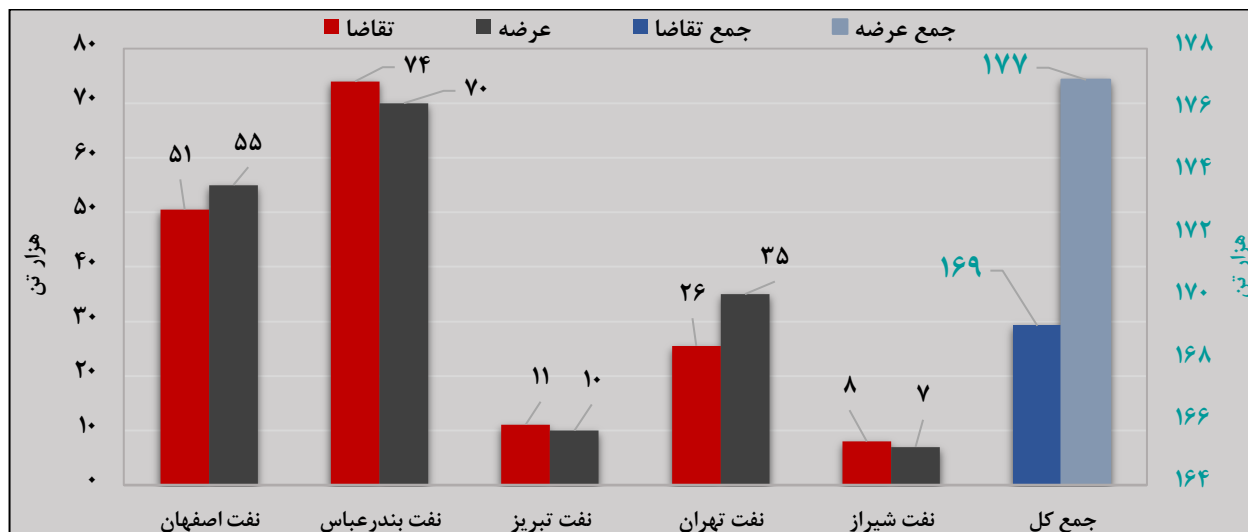
۱. میعانات گازی

میعانات گازی طی هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشده است.

۲. وکیوم باتوم

وکیوم باتوم در هفته سوم اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۵ توسط پنج پالایشگاه از جمله، نفت اصفهان، نفت بندرعباس، نفت تبریز، نفت تهران و نفت شیراز در بورس کالای ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای این محصول را در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. همانطور که می‌بینیم، در هفته مورد بررسی بیشترین تقاضای ثبت‌شده در بورس کالای ایران برای وکیوم باتوم تولیدی دو شرکت پالایش نفت بندرعباس (معادل ۷۴ هزار تن) و پالایش نفت اصفهان (معادل ۵۱ هزار تن) است. همچنین، در هفته مذکور، شرکت نفت بندرعباس و نفت اصفهان، به ترتیب با عرضه ۷۰ و ۵۵ هزار تنی بیشترین حجم عرضه وکیوم باتوم را به خود اختصاص داده‌اند، در حالی که شرکت نفت شیراز تنها ۷ هزار تن عرضه داشته است که کمترین میزان عرضه در میان پالایشگاه‌ها محسوب می‌شود. حجم عرضه و تقاضای وکیوم باتوم پالایشگاه‌ها در طی هفته مورد بررسی در مواردی کسری عرضه و در مواردی مازاد عرضه را تجربه کرده است. لازم به ذکر است که در مجموع اختلاف قابل توجهی میان میزان عرضه و تقاضا در هفته مذکور مشاهده نمی‌شود و تنها در عرضه وکیوم باتوم شرکت پالایش نفت تهران حدود ۹ هزار تن مازاد عرضه ثبت شده که بیشترین اختلاف میان عرضه و تقاضا در این بازه محسوب می‌شود.

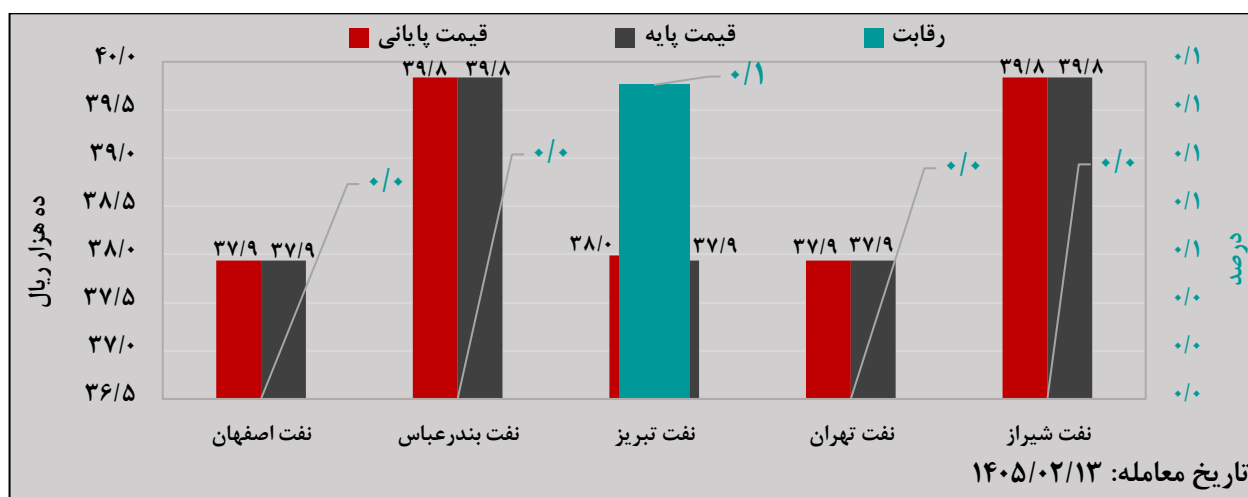
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر پنج پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۸ هزار تن بیشتر از تقاضای ثبت شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته سوم اردیبهشت‌ماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شدهی پنج شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته سوم اردیبهشت‌ماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

با توجه به شکل بالا، در هفته سوم اردیبهشت‌ماه برای وکیوم باتوم تولیدی هر پنج پالایشگاه با رقابت‌های قیمتی تقریباً برابر صفر مواجه بوده‌ایم، به‌طوری که رقابت بر سر قیمت پایانی وکیوم باتوم برای چهار پالایشگاه تولیدکننده (نفت اصفهان،

نفت بندرعباس، نفت تهران و نفت شیراز) برابر صفر بوده و تنها برای پالایشگاه نفت تبریز رقابت قیمتی بسیار ناچیزی به میزان ۰/۱ درصد به ثبت رسیده است.

در مجموع، بررسی بازار و کیوم باتوم در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که علی‌رغم تفاوت در سطح عرضه و تقاضای پالایشگاه‌ها، بازار در حالت نسبتاً متعادلی قرار داشته و اختلاف کلی میان عرضه و تقاضا چندان قابل ملاحظه نبوده است. همچنین، عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی معنادار در معاملات این هفته، به‌جز رقابت بسیار جزئی در محصول پالایشگاه تبریز، نشان می‌دهد که شرایط بازار تحت فشار تقاضای شدید یا کمبود عرضه قرار نداشته و معاملات عمدتاً بدون تنش قیمتی و با ثبات نسبی انجام شده است. این وضعیت حاکی از آن است که بازار و کیوم باتوم در بازه مورد بررسی از آرامش نسبی برخوردار بوده و رفتار عرضه‌کنندگان و خریداران در محدوده‌ای متعادل شکل گرفته است.

۳. روغن پایه

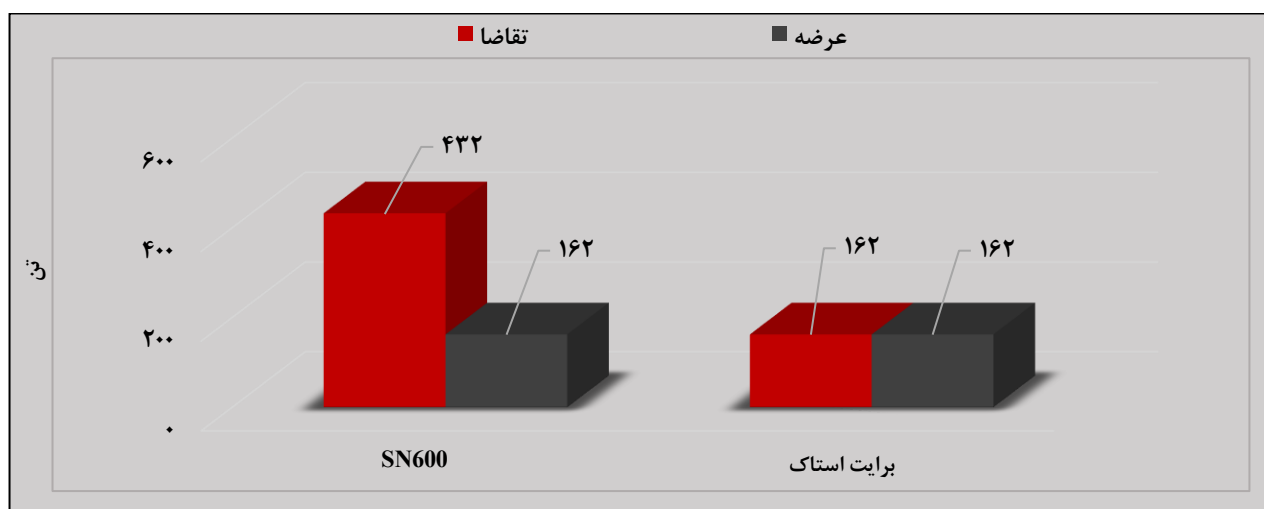
روغن پایه هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته سوم اردیبهشت‌ماه مجموعه نفت ایرانول، نفت ایرانول تهران، دو نوع روغن پایه SN600 و برایت استاک را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در هفته مذکور شرکت نفت ایرانول آبادان هیچ عرضه روغن پایه‌ای در بورس کالا نداشته است.

وضعیت عرضه و تقاضا روغن پایه‌های SN600 و برایت استاک شرکت نفت ایرانول تهران برای هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵ در شکل زیر قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، برای روغن پایه SN600 نفت ایرانول تهران، تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا بیش از ۲/۵ برابر عرضه انجام‌شده بوده است. این در حالی است که در هفته مذکور، برای روغن پایه برایت استاک این شرکت، حجم عرضه متناسب با حجم تقاضای ثبت شده برای آن بوده است.

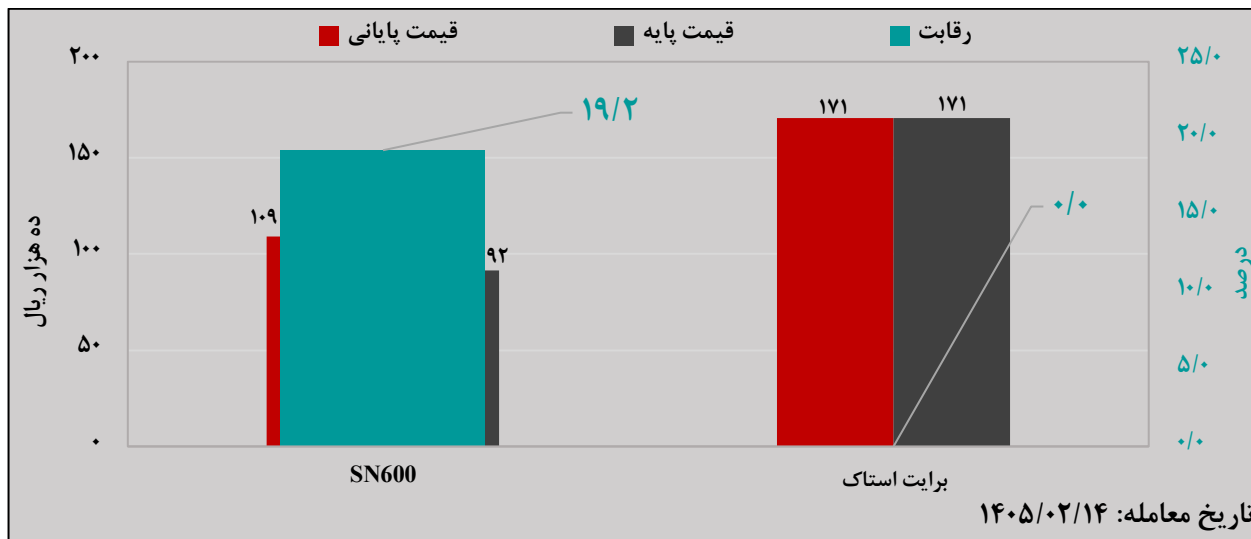
شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معامله و قیمت‌های پایه عرضه روغن پایه‌های شرکت مذکور نشان می‌دهد که در هفته سوم اردیبهشت روغن پایه برای استاک هیچ رقابت قیمتی را تجربه نکرده است. در مقابل برای روغن پایه SN600 به میزان ۱۹/۲ درصد رقابت قیمتی در معاملات بورسی به ثبت رسیده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

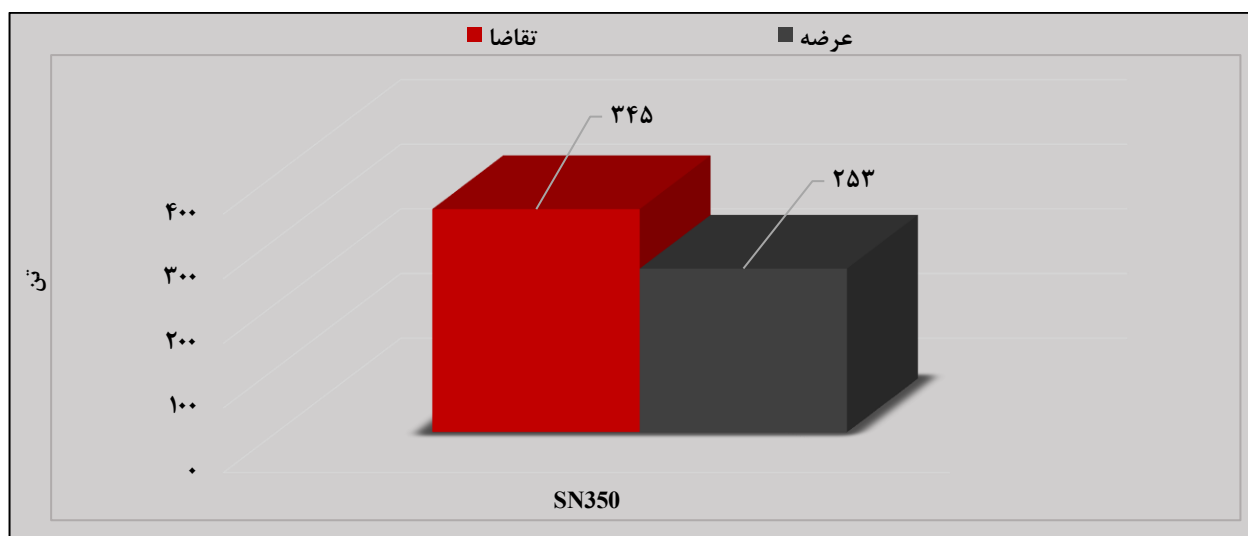

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ تنها یک نوع روغن پایه، SN350، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، برای این تک محصول، مقداری مازاد تقاضا نسبت به عرضه انجام‌شده وجود داشته است؛ به‌طوری که عرضه روغن پایه SN350 معادل ۹۲ تن کمتر از تقاضا برای آن در بورس کالا بوده است.

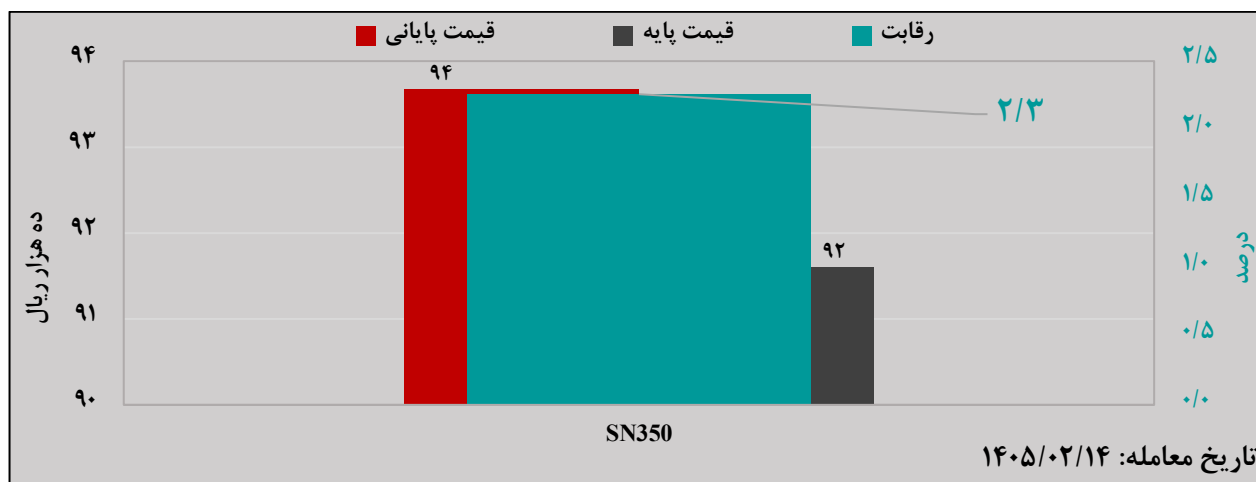
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه تولیدی شرکت نفت بهران (SN350) در بورس کالا طی هفته سوم اردیبهشت‌ماه نشان می‌دهد که رقابت قیمتی بسیار اندکی به میزان $\frac{2}{3}$ درصد برای این محصول در این بازه وجود داشته است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

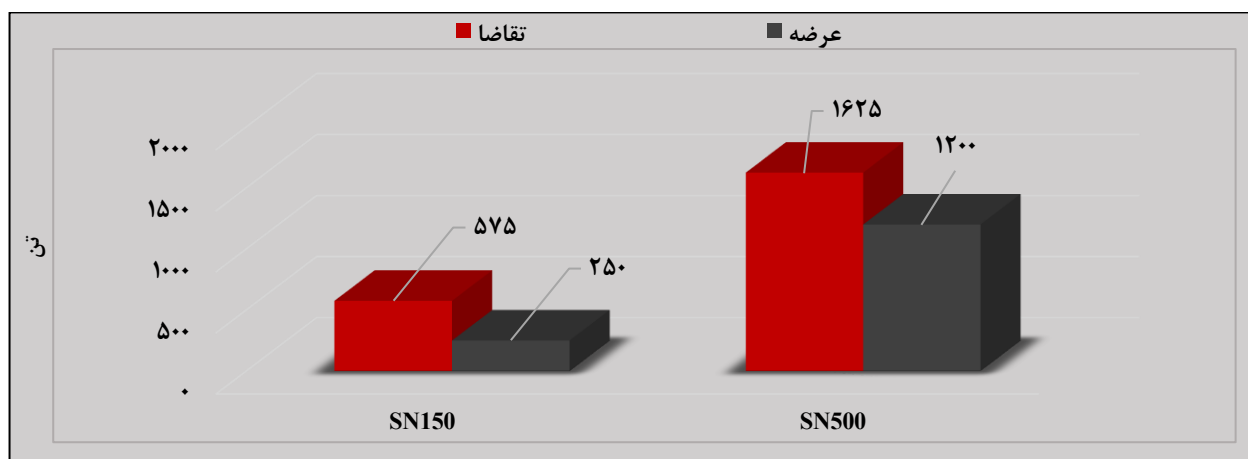

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته سوم اردیبهشت‌ماه برای SN150 نفت پارس بیش از ۲ برابر عرضه آن و برای روغن پایه SN500 میزان تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا به اندازه ۴۲۵ تن بیش از عرضه آن بوده است.

شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

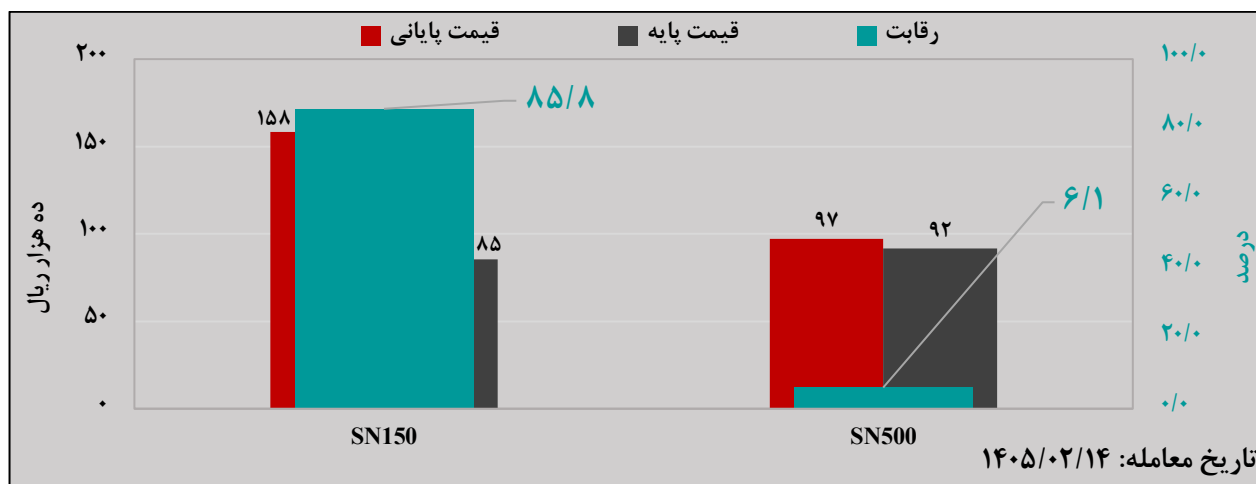

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که روغن پایه SN150 در بورس کالا با توجه به فشار تقاضای

یادشده با رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۸۵/۸ درصد مواجه بوده و برای روغن پایه SN500 با توجه به فشار تقاضای کمتر نسبت به فشار تقاضای نوع دیگر روغن پایه تولیدی نفت پارس رقابت قیمتی اندکی به میزان ۶/۱ درصد وجود داشته است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

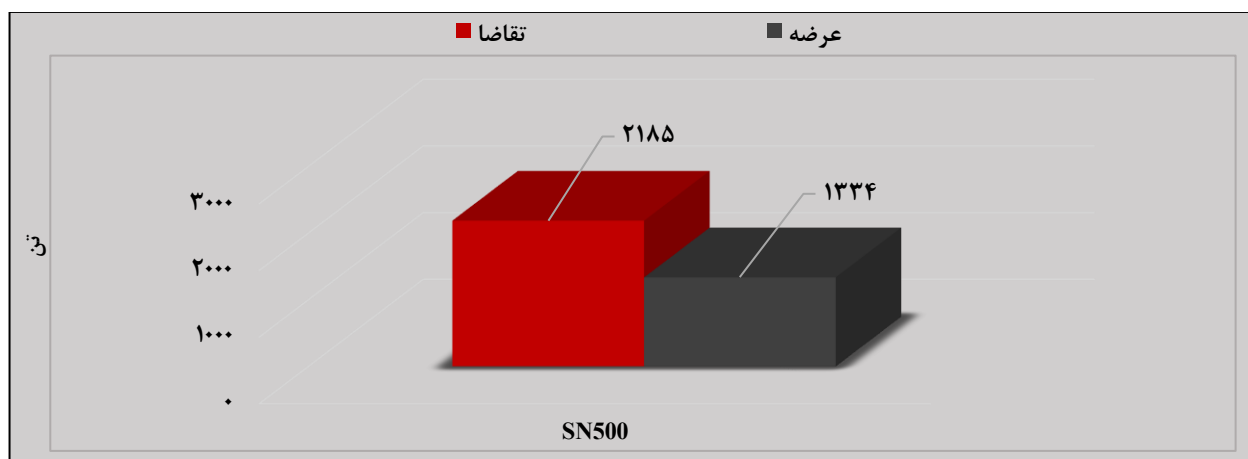

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته سوم اردیبهشت‌ماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. این محصول در بازه‌ی مذکور عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا، به میزان ۸۵۱ تن، داشته است.

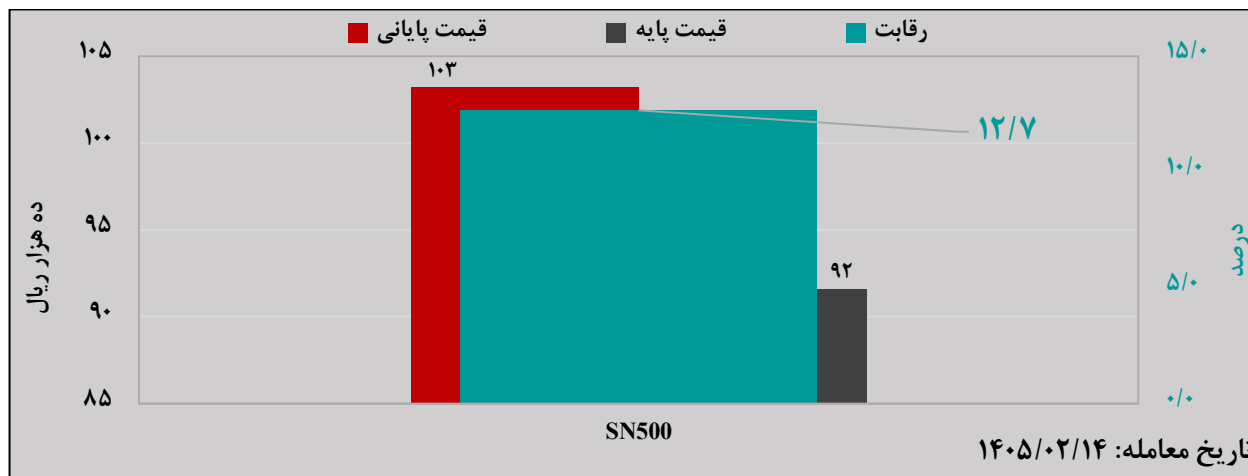
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه عرضه‌شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده رقابت قیمتی به میزان ۱۲/۷ درصد را تجربه کرده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، بررسی معاملات روغن پایه در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار در بخش قابل توجهی از گریدها با مازاد تقاضا نسبت به عرضه مواجه بوده است. این وضعیت به‌ویژه در محصولات شرکت‌های نفت پارس، نفت سپاهان و همچنین روغن پایه SN600 شرکت نفت ایرانول مشاهده می‌شود که در برخی موارد به شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی قابل توجه منجر شده است. در مقابل، در برخی عرضه‌ها مانند برای استاک ایرانول و SN350 بهران، با وجود تعادل نسبی یا مازاد محدود تقاضا، رقابت قیمتی چندان قابل توجهی شکل نگرفته است. به طور کلی، الگوی معاملات این هفته نشان می‌دهد که تمرکز تقاضا بر برخی گریدهای خاص و محدودیت نسبی عرضه در این محصولات، عامل اصلی شکل‌گیری رقابت قیمتی در بازار روغن پایه بورس کالا بوده است.

۴. اسلاک واکس

اسلاک واکس در هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵ تنها توسط دو تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان) و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

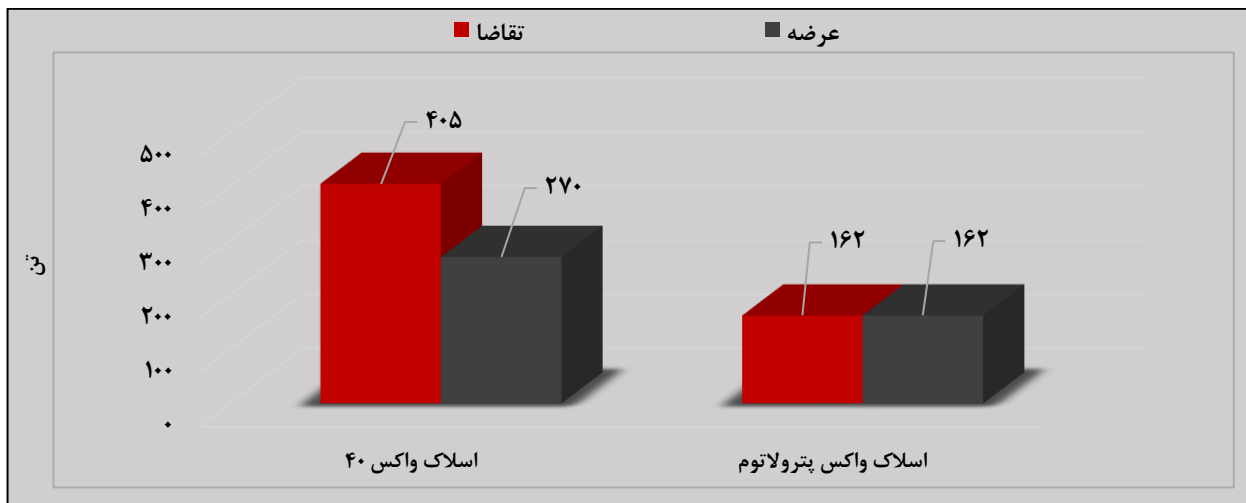
این مجموعه در هفته سوم اردیبهشت سال ۱۴۰۵ سه نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۴۰، اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران در هفته سوم اردیبهشت‌ماه سال جاری دو نوع اسلاک واکس در بورس کالا عرضه کرد؛ که پیش‌تر به آن‌ها اشاره کردیم. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای اسلاک واکس‌های یادشده در بورس کالای ایران در بازه‌ی

مذکور آمده است. مطابق با این شکل، در هفته مورد بررسی عرضه اسلاک واکس ۴۰ به میزان ۱۳۵ تن کمتر از تقاضای ثبت شده برای آن در بورس کالا بوده است. این در حالی است که برای اسلاک واکس پترولاتوم نفت ایرانول تهران در هفته یادشده، عرضه متناسب با تقاضای ثبت شده برای آن در بورس کالا بوده است.

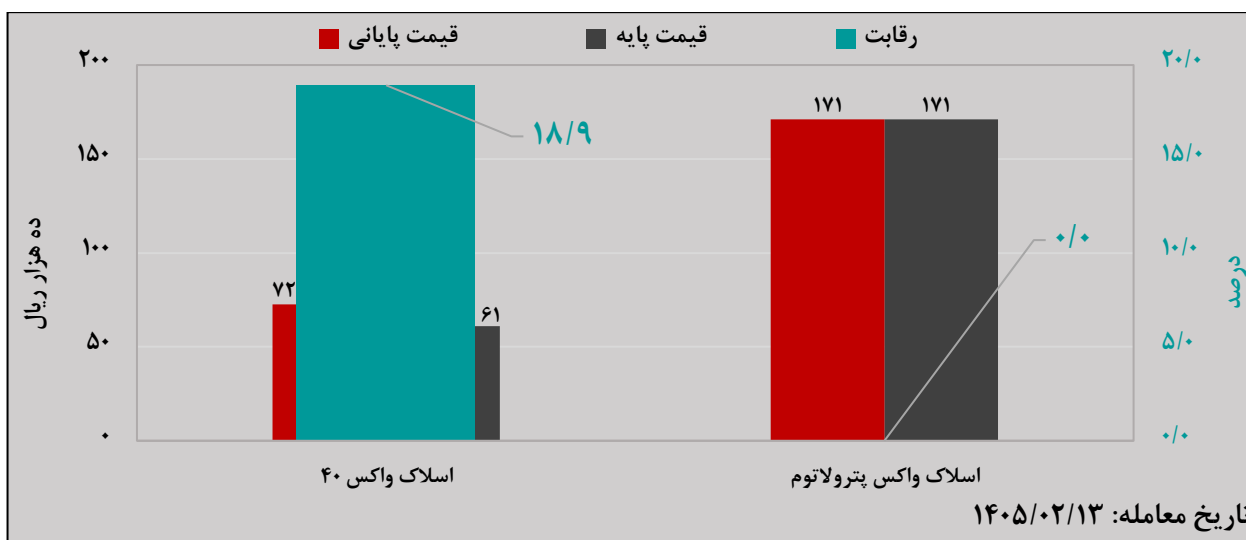
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، شکل زیر نشان‌دهنده میزان رقابت بین قیمت‌های پایانی و قیمت‌های پایه انواع اسلاک واکس معامله شده شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالای ایران است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در طول هفته مورد بررسی، مطابق با رفتار عرضه و تقاضای دو نوع اسلاک واکس تولیدی نفت ایرانول تهران، اسلاک واکس ۴۰ متناسب با فشار تقاضای موجود برای آن با رقابت قیمتی معادل ۱۸/۹ درصد مواجه بوده و اسلاک واکس پترولاتوم به دلیل تناسب بین عرضه و تقاضای ثبت شده برای آن بدون رقابت قیمتی در بورس کالا معامله شده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

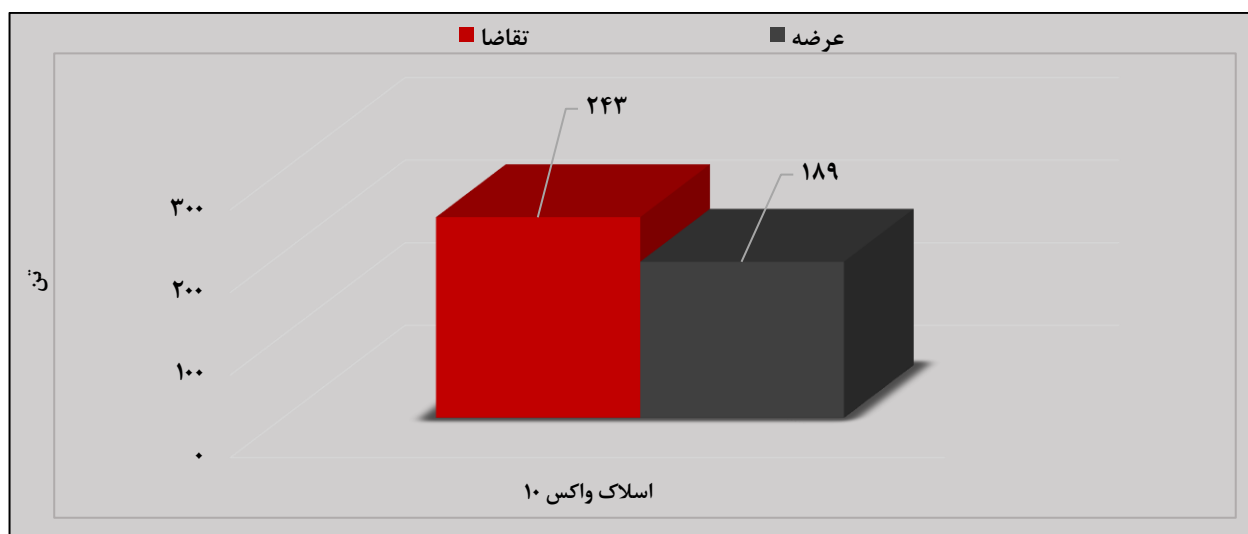

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است. مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی، حجم عرضه اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن نبوده و با ۵۴ تن کسری مواجه بوده است.

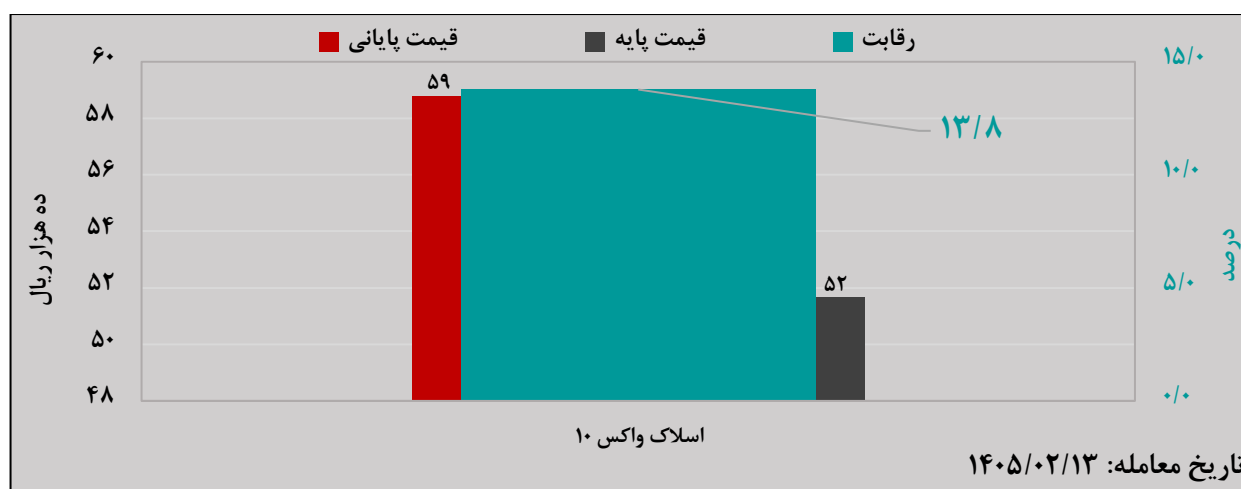
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، به سبب فشار تقاضای نسبی برای این محصول در معاملات، طی تک نوبت عرضه آن در بورس رقابت قیمتی به میزان ۱۳/۸ درصد به ثبت رسیده است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

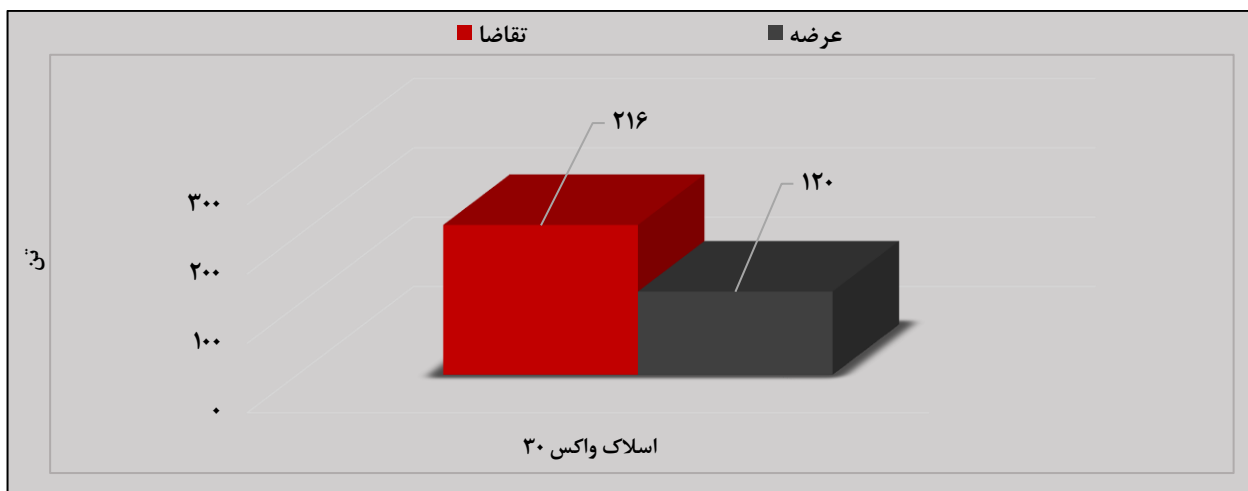

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته سوم اردیبهشت سال ۱۴۰۵ تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که در هفته سوم اردیبهشت‌ماه، تقاضا در بورس کالا برای این نوع از اسلاک واکس نزدیک ۲ برابر (دقیقاً ۱/۸ برابر) عرضه‌ی آن در سامانه یادشده بوده است.

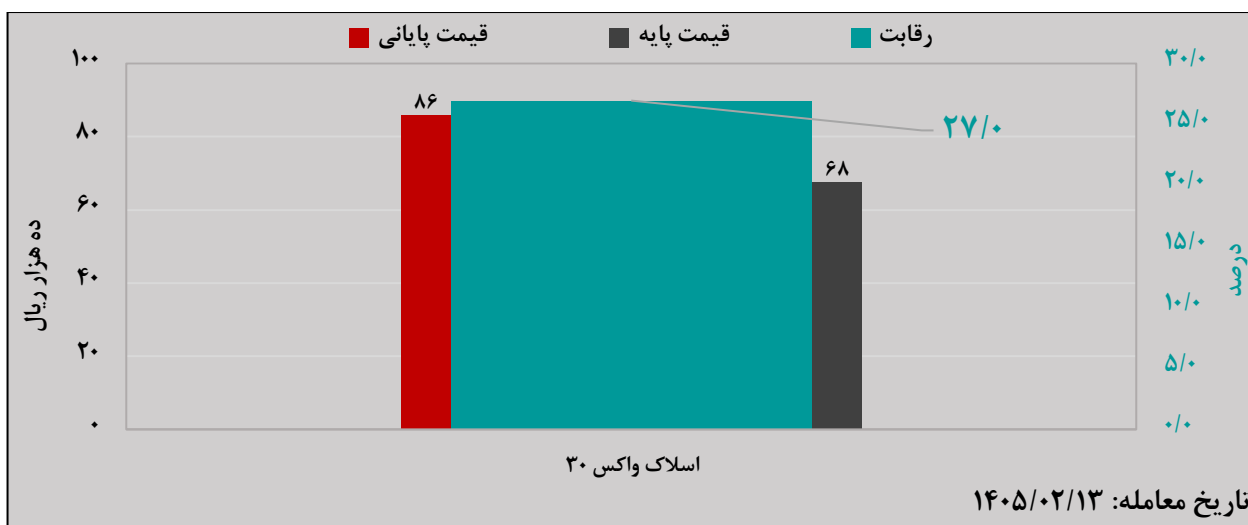
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

مطابق شکل زیر، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی هفته سوم اردیبهشت‌ماه سال جاری نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی برای این محصول معادل ۲۷ درصد بوده است؛ که می‌توان آن را بازخوردی از فشار تقاضای قابل توجه برای این کالا در هفته مذکور دانست.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

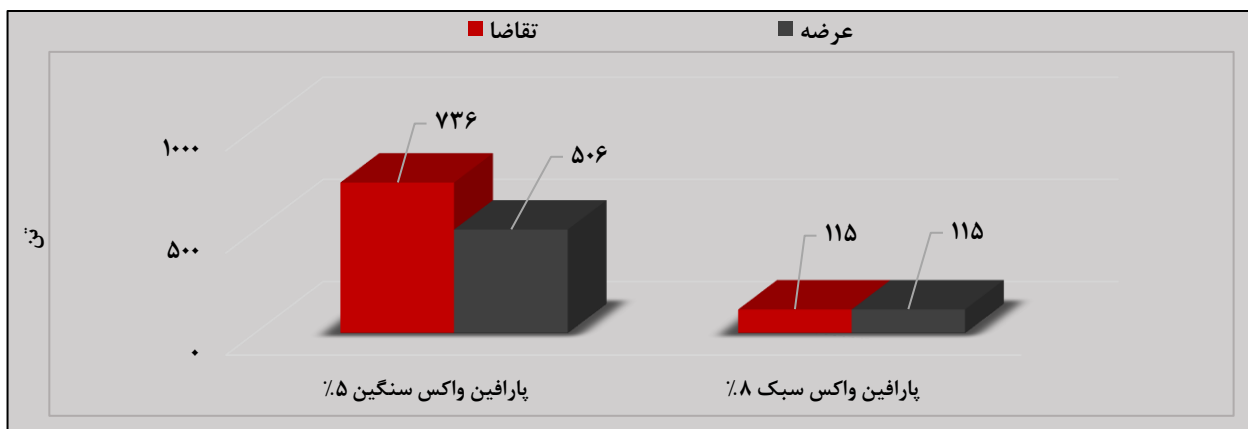
تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۲/۱۳

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته سوم اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۵ دو نوع پارافین واکس، پارافین سنگین ۵٪ و پارافین واکس سبک ۸٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این محصولات در بازه یادشده قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ نسبت به تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا به میزان ۲۳۰ تن کسری داشته و پارافین واکس سبک ۸٪ عرضه‌ای متناسب با تقاضا برای آن (معادل ۱۱۵ تن) در بورس کالا به ثبت رسیده است.

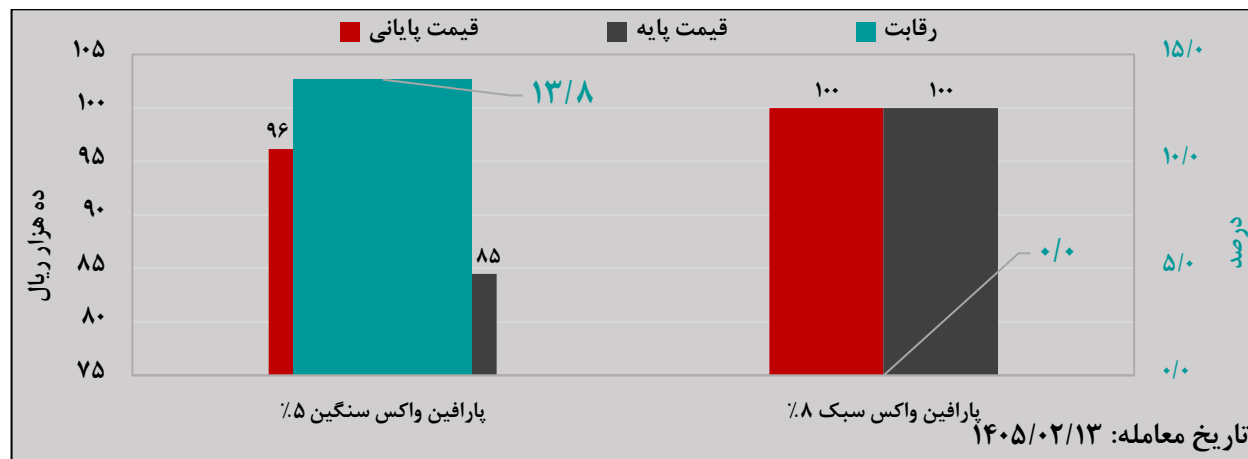
شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

شکل زیر وضعیت رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ و پارافین واکس سبک ۸٪ را در هفته سوم اردیبهشت سال جاری نمایش می‌دهد. بررسی قیمت پایانی میانگین موزون و قیمت پایه عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده به میزان ۱۳/۸ درصد رقابت قیمتی داشته است؛ که این مسأله نشان می‌دهد که رفتار قیمتی محصول نام‌برده از وضعیت عرضه و تقاضای آن تأثیر پذیرفته است. همچنین، پارافین واکس سبک ۸٪ این شرکت در بازه مذکور به جهت نبود کسری در عرضه آن بدون رقابت قیمتی در بورس کالا معامله شده است.

شکل ۱۸. میزان رقابت قیمتی انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، بررسی معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که اغلب محصولات این بازار با فشار تقاضا و کسری عرضه مواجه بوده‌اند؛ موضوعی که در گریدهایی مانند اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس ۱۰ ایرانول، اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس و پارافین واکس سنگین ۵٪ سپاهان به‌وضوح نمایان است و به رقابت‌های قیمتی قابل توجه در این گریدها انجامیده است. در مقابل، گریدهایی مانند اسلاک واکس پترولاتوم ایرانول تهران و پارافین واکس سبک ۸٪ سپاهان که از تعادل نسبی میان عرضه و تقاضا برخوردار بوده‌اند، بدون رقابت قیمتی معامله شده‌اند. این الگوی معاملاتی نشان می‌دهد که بازار اسلاک واکس و پارافین واکس در این هفته تحت تأثیر محدودیت عرضه در گریدهای پرتقاضا قرار داشته و تداوم این شرایط می‌تواند زمینه‌ساز افزایش نوسانات و شدت بیشتر رقابت قیمتی در آینده باشد.

جمع‌بندی

در هفته سوم اردیبهشت ۱۴۰۵، بازار بورس کالای ایران و بورس انرژی در حوزه محصولات پالایشی با الگوهای متفاوتی از تعادل، کمبود عرضه و رفتار رقابتی روبه‌رو بود. بررسی وضعیت هر محصول نشان می‌دهد که شدت تقاضا، سطح عرضه و نحوه توزیع آن میان شرکت‌ها و گریدها، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری یا عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی داشته است. در ادامه، تحلیل جداگانه هر محصول ارائه شده تا تصویری روشن از شرایط بازار و میزان پایداری یا ناپایداری هر گروه محصول فراهم شود.

۱. میعانات گازی

در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ هیچ‌گونه عرضه‌ای از میعانات گازی در بورس انرژی ایران انجام نشده است؛ این وضعیت، فقدان داده معاملاتی برای ارزیابی سمت تقاضا و سازوکار کشف قیمت این حامل راهبردی در بازه مورد بررسی را در پی دارد و می‌تواند از منظر سیاست‌گذاری، نشانه‌ای از وابستگی معاملات به سازوکارهای خارج از بورس یا وقفه در جریان عرضه رسمی تلقی شود.

۲. وکیوم باتوم

بازار وکیوم باتوم در این هفته با وجود تفاوت‌های نسبی در سطح عرضه و تقاضای پالایشگاه‌ها، در مجموع در وضعیت نسبتاً متعادل قرار داشته است؛ اختلاف کل عرضه و تقاضا محدود بوده و رقابت قیمتی تقریباً در تمامی پالایشگاه‌ها نزدیک به صفر ثبت شده است. این الگو حاکی از آن است که در کوتاه‌مدت، بازار وکیوم باتوم با کمبود محسوس عرضه یا فشار شدید تقاضا مواجه نبوده و مکانیسم کشف قیمت بدون تنش قیمتی و با ثبات نسبی عمل کرده است.

۳. روغن پایه

در بازار روغن پایه، برخلاف وکیوم باتوم، در بخش قابل توجهی از گریدها مازاد تقاضا نسبت به عرضه مشاهده شده است؛ این وضعیت به‌ویژه در محصولات نفت پارس، نفت سپاهان و روغن پایه SN600 ایرانول به شکل رقابت‌های قیمتی معنادار بروز کرده است. در مقابل، گریدهایی مانند برایت استاک ایرانول و SN350 بهران با وجود تعادل نسبی عرضه و تقاضا،

تقریباً بدون رقابت قیمتی معامله شده‌اند. این ناهمگونی نشان می‌دهد که تمرکز تقاضا بر برخی گریدهای خاص و محدودیت نسبی عرضه در همان گریدها، محرک اصلی شکل‌گیری ناپایداری قیمتی در بازار روغن پایه است.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

در بازار اسلاک واکس و پارافین واکس، الگوی مشابهی از فشار تقاضا در گریدهای خاص مشاهده می‌شود. گریدهایی مانند اسلاک واکس ۴۰ و ۱۰ ایرانول، اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس و پارافین واکس سنگین ۵٪ سپاهان با کسری عرضه و رقابت قیمتی قابل توجه مواجه بوده‌اند؛ در حالی که اسلاک واکس پترولاتوم ایرانول تهران و پارافین واکس سبک ۸٪ سپاهان، به دلیل تعادل نسبی عرضه و تقاضا، بدون رقابت قیمتی معامله شده‌اند. این امر نشان می‌دهد که حساسیت بازار در این بخش عمدتاً بر گریدهای پرتقاضا متمرکز است و هرگونه محدودیت عرضه در آن‌ها به سرعت به افزایش شدت رقابت قیمتی منجر می‌شود.

برآیند یافته‌ها نشان می‌دهد که در هفته سوم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵، از میان چهار محصول مورد بررسی، وکیوم باتوم در وضعیت نسبتاً متعادل و کم‌نوسان قرار داشته، در حالی که روغن پایه و اسلاک واکس/پارافین واکس در گریدهای منتخب با فشار تقاضا و رقابت قیمتی ملموس مواجه بوده‌اند و میعان‌ات گازی عملاً فاقد عرضه بورسی بوده است. این تصویر ترکیبی حاکی از آن است که کارایی سازوکار بورس در کشف قیمت، به شدت به نحوه برنامه‌ریزی عرضه به تفکیک گرید و تولیدکننده وابسته است؛ به گونه‌ای که عدم توازن در برخی گریدها می‌تواند به نقطه تمرکز نوسان تبدیل شود، حتی اگر در سطح کلان، بازار نسبتاً متعادل به نظر برسد. بر این اساس، بازنگری در الگوی عرضه هفتگی، توجه به تنوع گرید و مدیریت ریسک در گریدهای پرتقاضا، برای ارتقای پایداری و پیش‌بینی‌پذیری بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی ضرورت دارد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>